

N:o 31.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående beredande af lånemedel till utveckling af statens telefonväsende; gifven Stockholms slott den 26 januari 1894.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokoll öfver finansärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att bemyndiga riksgäldskontoret att tillhandahålla telegrafstyrelsen, för fortsatt utveckling af statens telefonväsende, ett lånebelopp af sjuhundrafemtiotusen kronor, att, i mån af behof och sedan detta för hvarje gång blifvit af Kongl. Maj:t pröfvadt, af telegrafstyrelsen i riksgäldskontoret lyftas och jemte ränta, motsvarande den ränteutgift, som genom berörda belopp öfverlemnande till telegrafstyrelsen riksgäldskontoret förorsakas, inom tolf år från första lyftningsdagen återgäldas medelst afbetalningar, i den mån telegrafverkets medel dertill lemna tillgång, dock så att dylika afbetalningar böra en månad förut af telegrafstyrelsen för riksgäldskontoret tillkännagifvas.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas, och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

F. v. Essen.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 ja-
nuari 1894.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet friherre von Essen anförde i underdånighet:

Till utveckling af statens telefonväsende hafva, på derom af Eders Kongl. Maj:t gjorda framställningar, 1891, 1892 och 1893 årens Riksdagar anvisat hvardera ett lånebelopp af en million kronor, att, i mån af behof och sedan detta för hvarje gång blifvit af Eders Kongl. Maj:t pröfvadt, af telegrafstyrelsen i riksgäldskontoret lyftas och jemte ränta, motsvarande den ränteutgift, som genom beloppets öfverlemnande till telegrafstyrelsen riksgäldskontoret förorsakades, inom tolf år från första lyftningsdagen återgäldas medelst afbetalningar, i den mån telegrafverkets medel dertill lemnade tillgång. Dessa lånemedel hafva användts till inköp af enskilda telefouföreningars telefonnät samt till anläggning af nya och

utvidgning af i statens ego redan varande lokala telefonnät äfvensom till dessa telefonnäts förbindande med rikstelefonnätet medelst kortare förbindelseledningar. Af de statsanslag utan återbetalningsskyldighet, som under de senare åren anvisats till anläggning af telefonledningar, hafva deremot bestridts kostnaderna för de långsträckta, interurbana telefonledningarne.

I underdånig skrifvelse den 19 december nästlidet år har telegrafstyrelsen gjort framställning om anvisande af ytterligare lånemedel till utveckling af telefonväsendet.

Telegrafstyrelsen har dervid till en början redogjort för användandet af det utaf sistlidet års Riksdag för ändamålet anvisade lånebelopp af en million kronor, hvilket belopp till största delen användts eller vore till återstående delen afsedt att användas sålunda, nemligen

enligt nådiga brefvet den 14 April 1893:

till inköp och ombyggnad af telefonnäten i Gefle och kringliggande orter jemte erforderliga förbindelseledningar	kronor 150,000: —
„ inköp och ombyggnad af telefonnäten i Halmstad och Eldsberga	„ 25,000: —
„ anläggning af telefonnät i Falkenberg	„ 5,000: —
„ anläggning af ny centralstation i Göteborg samt ombyggnad och utvidgning af telefonnätet derstädes	„ 100,000: —
„ utvidgning af telefonnätet i Stockholm	„ 60,000: —
„ utvidgning af förut varande andra telefonnät	„ 60,000: —
„ inköp af telefonnätet i Vestervik	„ 15,800: —
„ inköp och ombyggnad af telefonnätet i Hvetlanda	„ 4,200: —
„ ombyggnad af telefonnätet i Söderköping	„ 5,000: —
„ ombyggnad af telefonnätet i Vintrosa	„ 2,300: —
„ anläggning af telefonnät i Laholm	„ 4,500: —
	Transport kronor 431,800: —

	Transport kronor	431,800: —	
till inrättande af vexelstationer:			
i Råby med förbindelseledning till Nyköping	”	3,600: —	
i Altuna med förbindelseledning till Heby	”	2,700: —	
i Svängsta med förbindelseledning till Karlshamn	”	2,200: —	
i Habo och Bankeryd med förbin- delseledning till Jönköping	”	4,700: —	
„ anläggning af följande förbindelse- ledning:			
Stockholm—Södertelje	”	5,550: —	
Eskilstuna—Strömsholm	”	2,000: —	
Göteborg—Kungsbacka	”	4,250: —	
Göteborg—Styrsö	”	8,300: —	
Göteborg—Mölndal	”	600: —	
Nässjö—Hvetlanda	”	5,000: —	
Ljungby—Alfveta	”	6,500: —	
Jönköping—Tidaholm—Sköfde ..	”	16,700: —	
Falköping—Tidaholm	”	5,000: —	
Örebro—Vintrosa	”	1,100: —	
			500,000: —

enligt nådiga brefvet den 10 juli 1893:

till anläggning af ny centralstation i Sundsvall samt ombyggnad af telefonnätet derstädes	kronor	50,000: —	
„ anläggning af ny centralstation i Göteborg samt ombyggnad och utvidgning af telefonnätet der- städes	”	40,000: —	
„ utvidgning af telefonnätet i huf- vudstaden	”	40,000: —	
„ utvidgning af förut varande tele- fonnät å olika orter inom landet	”	45,000: —	
„ inköp och ombyggnad af telefon- nätet i Falköping	”	17,250: —	
	Transport kronor	192,250: —	500,000: —

	Transport kronor	192,250: —	500,000: —
till inköp och ombyggnad af telefonnätet i Hvalstad med förbindelseledning till Falköping	”	3,000: —	
” inköp och ombyggnad af telefonnäten i Dimbo, Sandhem och Mullsjö med förbindelseledning till Jönköping och Hvalstad	”	7,200: —	
” inköp och ombyggnad af telefonnätet i Kumla med förbindelseledning till Örebro	”	4,000: —	
” inköp och ombyggnad af telefonnätet i Ulricehamn med förbindelseledning till Borås	”	4,900: —	
” anläggning af nya telefontät:			
i Hjortqvarn med förbindelseledning till Örebro	”	7,800: —	
i Moheda med dito till Vexjö	”	2,000: —	
i Elmhult ” dito ” Vislanda	”	3,000: —	
i Gillberga ” dito ” Eskilstuna	”	2,100: —	
” anläggning af nya förbindelseledningar:			
Göteborg—Falköping	”	14,300: —	
Malmö—Lomma	”	1,800: —	
Lund—Lomma	”	1,700: —	
Åstorp—Klippan	”	700: —	
Landskrona—Svalöf	”	1,800: —	
Malmö—Svedala	”	1,200: —	
Örebro—Hallsberg	”	2,250: —	250,000: —

enligt nådiga brefvet den 28 september 1893:

till anläggning af ny centralstation i Göteborg samt ombyggnad och utvidgning af telefontätet derstädes	kronor	60,000: —	
” utvidgning af telefontätet i hufvudstaden	”	50,000: —	
” utvidgning af förutvarande telefontät å andra orter inom landet	”	45,000: —	
	Transport kronor	155,000: —	750,000: —

	Transport	kronor 155,000: —	750,000: —
till inköp och ombyggnad af telefon-	näten i Norrala, Enånger och		
Trönö jemte erforderliga förbin-	delseledningar	„ 10,000: —	
„ anläggning af nya telefontät:			
i Falun med förbindelseledning till	Gefle	„ 25,000: —	
i Harnäs med dito till Gefle	„ 2,400: —		
i Barnarp	„ 800: —		
i Ljungby	„ 1,200: —		
i Skillingaryd	„ 800: —		
i Lomma	„ 800: —		
„ anläggning af två nya förbindelse-	ledningar mellan Stockholm och		
Gefle	„ 54,000: —	250,000: —	
		Summa kronor 1,000,000: —	

Enligt hvad af denna redogörelse framginge, hade statens telefonväsende äfven under år 1893, oafsedt anläggningen af de interurbana ledningar, hvartill anslag utan återbetalningsskyldighet af 1892 års lagtima Riksdag beviljades, utvecklats sig ganska betydligt. Detta hade dock varit möjligt endast derigenom, att lånemedel varit anvisade för inköp och ombyggnad af enskilda telefonföreningars telefontät samt för anläggning af nya nät och kortare förbindelseledningar äfvensom för utvidgning af de i rikstelefontätet förut varande telefontäten. Telegrafstyrelsen, som tillföre angifvit, såväl i hvilken riktning utvecklingen af statens telefonväsende fördelaktigast borde ega rum som ock i hvilka fall anslags- eller lånemedel borde dertill användas, samt fortfarande hyste den öfvertygelsen, att bemödandet att utvidga statens telefonväsende borde under den närmaste framtiden fortgå på enahanda väg som hittills, ansåge sig derföre nu endast böra framhålla, att, om än denna utvidgning icke kunde förväntas blifva under år 1894 så vidt omfattande som under hvartera af de tre närmast förflutna åren, styrelsen dock på grund af dels redan träffade aftal, dels till styrelsen inkomna framställningar om öfverlåtelse till staten af flera enskilda telefontät vore förvissad derom, att anslutningen till rikstelefontätet skulle äfven under år 1894 blifva af ganska betydande omfattning, derest styrelsen sattes i tillfälle att gå allmänhetens önsknings härutinnan till mötes.

De anläggningar och inköp under innevarande år, hvilka redan vore kända och borde med lånemedel bekostas, vore inköp och ombyggnad af:

telefonnätet i Oskarshamn	kronor	16,000: —
mellersta Kalmar läns telefonaktiebolags telefonnät	„	4,000: —
telefonnätet i Vartofta	„	3,000: —
inköp af telefonnätet i Gamleby med tillhörande förbindelseledningar	„	12,000: —
ombyggnad af telefonnäten:		
i Vestervik och Verkeback	„	13,000: —
i Helsingborg	„	30,000: —
i Sundsvall	„	30,000: —
anläggning af vaxelstation i Bettna med förbindelseledning till Nyköping	„	4,000: —
anläggning af följande nya förbindelseledningar:		
Norrköping—Katrineholm	„	4,000: —
Gnesta—Flen	„	3,500: —
Hernösand—Sollefteå	„	9,000: —
i Skåne	„	30,000: —
utvidgning af telefonnäten		
i Stockholm och Göteborg	„	300,000: —
å andra orter inom landet	„	200,000: —
	tillsammans kronor	658,500: —

Då telegrafstyrelsen, såsom förut nämnts, låge i underhandlingar om inköp och ombyggnad af enskilda telefonnät å flera ställen inom landet, ansåge styrelsen, att lånebeloppet för år 1894 borde bestämmas till 750,000 kronor.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt har telegrafstyrelsen hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes bereda telegrafverket utväg att för fortsatt utveckling af statens telefonväsende erhålla ytterligare lån till belopp af 750,000 kronor för år 1894, att i mån af behof och efter Eders Kongl. Maj:ts pröfning ställas till telegrafstyrelsens förfogande med skyldighet för telegrafverket att derå erlægga ränta och göra afbetalningar, på sätt Eders Kongl. Maj:t efter Riksdagens hörande kunde finna godt föreskrifva.

I sammanhang härmed har telegrafstyrelsen gjort framställning om förändrade bestämmelser rörande tiden och sättet för återbetalning af de lån, som för utveckling af statens telefonväsende från riksgäldskontoret erhållits eller framdeles erhålles.

Såsom jag förut nämnt, skall enligt hittills gällande bestämmelser å de redan beviljade lånen erläggas den ränta, som motsvarar den för riksgäldskontoret genom lånebeloppens öfverlemnande till telegrafstyrelsen uppkommande ränteutgift, hvarjemte kapitalet skall återbetalas inom tolf år från första lyftningsdagen medelst afbetalningar, i den mån telegrafverkets medel dertill lemna tillgång.

Med erinran härom har telegrafstyrelsen anført, att då det å ena sidan vore nödvändigt, med hänsyn till kapitalets återgådande inom den föreskrifna tiden, att börja afbetalningarna så tidigt som möjligt, på det att icke de årliga amorteringsbeloppen måtte blifva större än de disponibla öfverskotten af telegrafverkets telefonrörelse, men det å andra sidan icke vore möjligt att omedelbart efter medlens lyftande draga någon inkomst af desamma, utan detta kunde ske först sedan de anläggningar, hvartill penningarne vore afsedda, blifvit afslutade samt kommit i verksamhet, hade telegrafstyrelsen ansett, att en tid af åtminstone två år från första lyftningsdagen för hvarje lån borde förflyta, innan någon kapitalafbetalning ifrågakomme, hvarigenom en tiondedel af kapitalet måste, jemte den bestämda räntans erläggande, årligen under den återstående lånetiden återbetalas. Om också en så hastig amortering vore möjlig, så nödvändiggjorde sådant dock, att inkomsten måste till det yttersta användas för nämnda ändamål, hvadan något öfverskott icke kunde påräknas för användning till affärens vidare utveckling. Nya lånemedel dertill måste i följd deraf allt vidare anlitas, hvilket förhållande verkade i hög grad betungande och ogynnsamt på telefonväsendets ekonomiska ställning. Härvid borde äfven bemärkas, att telegrafstyrelsen under hela förenämnda amorteringstid gent emot riksgäldskontoret jemväl hade att till statskontoret för derifrån erhållna lån till telefonanläggningar årligen inbetala omkring 100,000 kronor i ränta och kapitalafbetalning.

Likasom man vid en sund enskild affärsverksamhet sökte att för affärens utveckling hufvudsakligen använda uppkomna vinstmedel, men upplånade medel endast i den mån de förra ansåges otillräckliga, syntes det telegrafstyrelsen, att samma förfaringssätt borde med fördel kunna tillämpas på statens telefonverksamhet. Detta läte sig emellertid icke göra, med mindre än att amorteringstiden för de från riksgäldskontoret redan erhållna och framdeles ifrågakommande lån för utveckling af statens telefonväsende så mycket som möjligt utsträcktes, så att de årliga inbetalningarna blefve mindre och derjemte lika stora, hvilket enligt styrelsens uppfattning lämpligast skulle kunna ske genom bestäm-

mandet af en viss annuitet, icke öfverstigande sex procent å det ursprungliga lånebeloppet och medelst beräkning sålunda, att fyra procent deraf utgjorde ränta och två procent kapitalafbetalning. På sådant sätt skulle för den vidare utvecklingen af statens telefonväsende icke behöfva anlitas lånemedel längre än under de närmast kommande åren och äfven då till vida lägre belopp än i annat fall, hvarefter öfverskottet, efter afdrag af annuiteten, borde blifva tillräckligt för de erforderliga utvidgningarna, intill dess att en del af öfverskottsmedlen efter ytterligare några år kunde såsom vinst till statsverket öfverlemnas.

Att ett bestämdt årligt belopp skulle till riksgäldskontoret komma att inbetalas borde jemväl för denna förvaltningsmyndighet vara önskligt och fördelaktigt.

Telegrafstyrelsen har låtit uppgöra och vid sin underdåniga skrifvelse fogat en amorteringsplan, utvisande dels hvad telegrafverket hade att enligt nuvarande bestämmelser årligen inbetala till såväl riksgäldskontoret som statskontoret, dels hvad som, i händelse af bifall till den ifrågasatta förändrade anordningen i afseende på återbetalningen af de från riksgäldskontoret lemnade lånemedel, komme att för hvarje år inbetalas; och förklarar styrelsen det i senare fallet vara styrelsens mening, att amorteringsplanen skulle vinna tillämpning redan under innevarande år.

Telegrafstyrelsen hemställer, med åberopande af det anförda, att Eders Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen göra framställning derom, att de nuvarande villkoren för återbetalning af de från riksgäldskontoret hittills lemnade lånemedel för utveckling af statens telefonväsende måtte ändras på det af styrelsen angifna sätt samt att enahanda bestämmelser måtte meddelas beträffande amortering af de likartade lånemedel, som framdeles kunde af telegrafverket erhållas från riksgäldskontoret.

I fråga om telefonväsendets utveckling under det sistförflutna året tillåter jag mig meddela följande uppgifter.

Antalet i bruk varande telefonapparater har under år 1893 ökats med 3,930 samt antalet central- och vexelstationer med 70. Hela antalet apparater och stationer utgjorde vid årets slut resp. 16,490 och 370. Af apparaterna voro 15,980 uppsatta hos abonnenter och 510 vid stationerna. Under samma år utgjorde antalet telefonsamtal

33,800,260, deraf mot abonnementsavgift 33,000,000 och mot samtalsavgift 800,260, samt antalet med telefon befordrade telegrammer och s. k. telefonmeddelanden 210,000, så att antalet expeditioner per telefon således uppgått till öfver trettiofyra millioner stycken. Bruttoinkomsten af telefonrörelsen, som under år 1892 uppgick till i rundt tal 1,009,000 kronor, har under år 1893 utgjort, likaledes i rundt tal, 1,323,000 kronor, under det att drifts- och underhållskostnaderna uppgått till omkring 700,000 kronor, deraf belöpte å aflöningar 272,000 kronor, å underhåll 370,000 kronor och å materialkostnad 58,000 kronor. Sagda kostnader utgjorde alltså 53 procent af bruttoinkomsten. Motsvarande procenttal under åren 1891 och 1892 utgjorde resp. 65 och 62 $\frac{1}{2}$. Till statskontoret och riksgäldskontoret hafva under år 1893 inbetalts 260,000 kronor.

Då det uppenbarligen är af vigt, att telegrafstyrelsen sättes i tillfälle att förvärfva enskilda telefonföreningars telefontät, som lämpa sig att sättas i samband med de interurbana telefonledningarne, samt att verkställa af en ökad rörelse påkallad utvidgning af de i telegrafverkets ego redan varande lokala telefontäten, men den vinst, statens telefonrörelse lemnar, för närvarande icke är i och för sig tillräcklig till bestridande af de med en sådan utveckling af telefonväsendet förbundna kostnader, finner jag mig böra biträda telegrafstyrelsens hemställan om anvisande för sådant ändamål af ytterligare lånemedel till belopp af 750,000 kronor.

Enligt hvad den af telegrafstyrelsen uppgjorda amorteringsplanen utvisar, skulle, om nämnda framställning vunnne bifall, för återbetalning af de från riksgäldskontoret redan erhållna lånen samt det nu ifrågasvarande lånet å 750,000 kronor åtgå en tid af trettio år, under det att, såsom förut nämnts, enligt nu gällande bestämmelser lånebeloppen böra återbetalas inom tolf år från de dagar, medlen lyftats. Den föreslagna förändringen innebär således en afsevärd utsträckning af amorteringstiden.

Vid underdånig föredragning den 13 innevarande januari af det utaf telegrafstyrelsen uppgjorda förslag till stat för år 1895 för telegraf- och telefonväsendet anförde jag — under erinran, bland annat, att Riksdagen i underdåniga skrivelser den 13 maj 1891 och den 21 april 1893 uttalat den mening, att tidpunkten snart vore inne, då öfverskottet å telegrafmedlen borde ställas till Riksdagens disposition — att statsverket väl i en framtid bland sina inkomstkällor borde kunna påräkna öfverskottet på telegraf- och telefoninkomsterna, men att jag

emellertid hölle före, att både i statsverkets och telegrafverkets intresse denna tidpunkt borde uppskjutas, till dess statens telefontät hunnit närmare sin fullbordan och det genom telefonväsendets tillkomst utvidgade telegrafverket hunnit ekonomiskt konsolideras genom den årligen fortgående amorteringen af dess skuld för telefonväsendet. Uppnåendet af dessa tidpunkter påskyndades uppenbarligen derigenom, att telegrafverket tillätes använda sitt öfverskott, i den mån detsamma icke erfordrades för det egentliga telegrafväsendets utveckling, till inköp och anläggning af telefontät, som ekonomiskt kunde bära sig. Med gillande af den utaf mig sålunda uttalade åsigt har Eders Kongl. Maj:t i den till Riksdagen aflåtna nådiga proposition angående statsverkets tillstånd och behof äskat Riksdagens medgifvande dertill, att det öfverskott, som för år 1895 kunde å inkomsterna af telegramportoafgifter samt af telefonabonnements- och särskilda samtalsafgifter uppstå, finge användas för telegrafverkets tidsenliga utveckling och förbättring.

Derest öfverskottet å telegrafverkets inkomster får disponeras på det sålunda af Eders Kongl. Maj:t föreslagna sättet och Riksdagen jemväl beviljar det af telegrafstyrelsen för telefonväsendets utveckling begärda lånebeloppet af 750,000 kronor, torde, äfven utan vidtagande af den af telegrafstyrelsen föreslagna förlängning af amorteringstiden för styrelsens lån från riksgäldskontoret, telefonväsendets medelsbehof för närvarande vara i erforderlig mån tillgodosedt. Ehuru jag till fullo medgifver, att den ifrågasatta förändringen i lånevilkoren skulle för telegrafverkets ekonomi ställa sig synnerligen fördelaktig, anser jag mig derföre icke under nuvarande förhållanden böra ifrågasätta annat, än att beträffande förräntningen och amorteringen af det lån, hvarom nu är fråga, må fastställas samma vilkor, som gälla för de förut beviljade lånen.

Åberopande hvad jag nu anfört, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i nådig proposition föreslå Riksdagen att bemyndiga riksgäldskontoret att tillhandahålla telegrafstyrelsen, för fortsatt utveckling af statens telefonväsende, ett lånebelopp af sjuhundra-femtiotusen kronor, att, i mån af behof och sedan detta för hvarje gång blifvit af Eders Kongl. Maj:t pröfvadt, af telegrafstyrelsen i riksgäldskontoret lyftas och jemte ränta, motsvarande den ränteutgift, som genom berörda belopps öfverlemnande till telegrafstyrelsen riksgäldskontoret förorsakas, inom tolf år från första lyftningsdagen återgäldas medelst afbetalningar, i den mån telegrafverkets medel dertill lemna tillgång, dock så att dylika afbetalningar böra en månad förut af telegrafstyrelsen för riksgäldskontoret tillkännagifvas.

Hvad föredragande departementschefen sålunda yttrat och hemställt, deruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Fr. N:son Ihrfelt.